

עם קריאה ראשונה

סניקא, סכתבי מוסר (סכתבים א' — ע"ו). מתורגמים מרומות, עם הערות, בידו אהרן קמינקא. הוצאת ראובן מס, ירושלים, ת"ש.

נעיין שליהגתו של סניקא, בהיותו סופר פילוסופי, במלח אחת: מורה היה, מדריך למוסרי השכל, ענוך לחכימה, בחינת בעלימדהש לגבי תורה קודמת. למען נסה את פריהכרותו בעורה השנה לכל נפש של שוהרי בינה — כתבם כמכתבים, צרור אגרות המכונן נים לאיש אחד נקוב בשמו, הלמיד חבר וירידנפש. הצורה הזאת מוסיפה חיים על התורות המופשטות, והיא גם חפשיית למדי ומשתדלת את המתברר מן ההברה לפתח את שישתו באופן שיטתי. אין מוקדם ומאוחר באגרות אלו, כל אחת ואחת סתרכות בדיון על שאר לה מכוונת, אבל השאלות אינן יוצאות אחת מן האחרת ותמיד תווד הוגה הדעות אל התביב עליו ביותר ואינו נרתע אפילו מזה, לפתור דברי עצמו. יש לו יראת-יבור יתרה לגבי האמת המוחלטת, שהוא, למעלה מכינתנו, וכשאנו באים להשוות דברי הנמים שר נים, שומה עלינו לבחון אותן אך לפי זה, דברי מי יותר קרובים אל השכל — לא מה קרוב יותר לאמת, שהיא נשגבה ממנו. ככה ידבר הביוך במידת הענות, שהיא הפארת לאיש-הרות, אך בו בזמן אין הוא נרתע מלהכיע גליוות, כי השלח נשלח לא לבני-דורו בלבד; „כל עסקי — בעדכי הדורות הבאים". והוא מוסיף צנוע וגא כאחת: „אני בותכ בספר איזה דברים, איש אולי יהיו להם (לבאים אחריו) לתועלת. דברי הוכחה לטובתם, בעין ציונים לרפואה". דרכו להביא דברי אחרים, מאלה שקדמו לו, דברים העלולים לסעוד את דעותיו והורותיו או לשמש יסוד לוידי כותי-הכמה, ובעשרות אגרות הוא נוהג לסיימן בסדר בפתגם שאיל ממקור אחר, מעין מתנת מיוחדת שהוא מעניקה לקורא-הלמידה. הוא קרא ושנה הרבה ואהב ללכת; והקורא את דבריו מתנסה

מאליו לשלם לו כמידתו ולתוציא מתוך דרשותיו המוסריות את האמרות הטהור דות, משלי סניקא החכם, שנעשה כעת, כאלפיים שנה אחרי לדתו, הורוה למתרגם את דבריו, גם לקנין העברים. ביהוד יש לתוכיר את הגדרותיו על החיים והמות, „מיום שנולדת אתה מובל למות!" „מי שאינו חפץ למות הוא כמו שאינו חפץ לחיות: כי החיים ניתנו לנו בתנאי שהמות כרוך בהם". „והמות מה הוא? קץ או מעבר? לא מן הקץ אני ירא, כי הוא כאילו לא נוצדתי; ולא מן המעבר — כי בכל אופן לא יהיה לי משכן יותר צר". על הרעיון הזה הוא תווד וחוגר, ואחת המלצות, שהאדם ישתדל לאחד את רצונו ברצון הגורלי, „מה שמתרחש למסרב כנגד רצונו, איננו חברה למו שעושה מרצונו". אם לא אוכל להתאפק שלא להביא מדבריו המתחדשים לאור קודמות השעה הזו, בין מתנהומי החכמה: „יש אשר תוצא ליהרג האריך ימים מן התליין" — ובין מפססדינו של החכם: „נקל לפעמים יותר לכבוש לאום שלם, מלכבוש אדם אחד".

אהרן קמינקא, המתרגם, פרסם לעת עתה את המחצית הראשונה של ספר הסכתבים, ויש לברכו ביהוד על זה, שעמד בנסיון ולא הסתפק במכתר הדריים, אלא הוא מתכוון לתת לנו העתקה שלמה. הערותיו, בשולי הדפים — דבר די ביאור ופירוש, גם השוואות עם דעות מסבילות שבשתי התורות הישראליות, למען תראות גם את המשותף וגם את המפריד. סגנון ההעתקה מותאם ללשון המקור: שומה במשפטי הדרוש, נמדץ בסיכום החכרות. המתרגם לא הוסיף מבוא לספר (הול מהקדמה עניינית קצרה), ומעין פתח-דבר, לו ראויים לשמש דברי אברהם קרוב ברשימתו על האגרות (מוסף ל„דבר", ג' 26).